

ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΙΩΑΝΝΑ
 Καθηγήτρια 1^{ου} Ενιαίου Πειραματικού Λυκείου Αθηνών
1^ο ΕΝΙΑΙΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΕΝΝΑΔΕΙΟ
 Βακτριανής 39, 15772 ΑΘΗΝΑ
 Τηλ. 2107796075, Φαξ 2107796075
<http://users.att.sch.gr/ikomninou>
 E-mail kilm@otenet.gr

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

B' Τάξη Ενιαίου Λυκείου

Διδακτική ενότητα 31^η : « *ΤΟ ΙΣΛΑΜ* »

ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- A. Σκοποί - Στόχοι**
- B. Περιεχόμενο**
- Γ. Μεθόδευση της διδασκαλίας**
- Δ. Έλεγχος επίτευξης στόχων - Αξιολόγηση**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Βιωματικότητα, εποπτεία.

- **Σε τι αναφέρεται το μάθημα**

Το μάθημα αναφέρεται στη θρησκεία του Ισλάμ και η προσέγγιση του μαθησιακού αγαθού γίνεται διαθεματικά-διεπιστημονικά. Οι έννοιες που θα αναπτύσσονται είναι:

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

- Χώρος – χρόνος [γνωριμία με το χώρο και το χρόνο της λατρείας]
- Πολιτισμός [Θρησκευτική τέχνη]
- Ομοιότητα-διαφορά [συγκριτική(;) μελέτη των διαφορετικών μορφών θρησκευτικής έκφρασης]
- Παράδοση [αξιολογική προσέγγιση της θρησκευτικής-πολιτιστικής κληρονομιάς]
- Οργάνωση [θρησκευτική-κοινωνική οργάνωση]
- Εξέλιξη –ανάπτυξη [χωροχρονική μελέτη των μεγάλων θρησκειών]
- Άτομο-Κοινωνία [μελέτη των σχέσεων που αναπτύσσονται μέσα στο πλαίσιο της θρησκευτικής ζωής]
- Επικοινωνία –αλληλεπίδραση [βαθύτερη κατανόηση και ερμηνεία των ομοιοτήτων που διαπιστώνονται στη θρησκευτική ζωή]

- Μεταβολή [ερμηνεία των εξελίξεων που διαπιστώνονται στις μορφές θρησκευτικής έκφρασης]

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Με τη συνδρομή των μαθημάτων:

- Γεωγραφίας
- Ιστορίας
- Γλώσσας-Λογοτεχνίας
- Κοινωνική και πολιτική αγωγή

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ R. GAGNÈ

- A. Παρώθηση του μαθητή (κέντρισμα ενδιαφέροντος με παραδείγματα από την επικαιρότητα).
- B. Ενημέρωση του μαθητή για τους στόχους διδασκαλίας (συνοπτικά).
- Γ. Εξακρίβωση και ανάκληση στη μνήμη του μαθητή προηγούμενων γνωστικών στοιχείων (αναφορά στον Ιουδαϊσμό και στον Χριστιανισμό ως «πηγή» του Ισλάμ).
- Δ. Παρουσίαση του νέου μορφωτικού αγαθού (με χρήση εποπτικών μέσων).
- E. Κριτική επεξεργασία του μαθησιακού αγαθού (συζήτηση).
- Στ'. Αξιολόγηση.

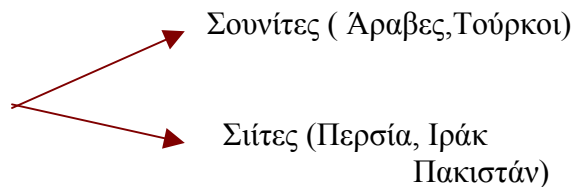
- **Κύρια σημεία μαθήματος**

➤ **A) Η επέκταση του Ισλάμ**

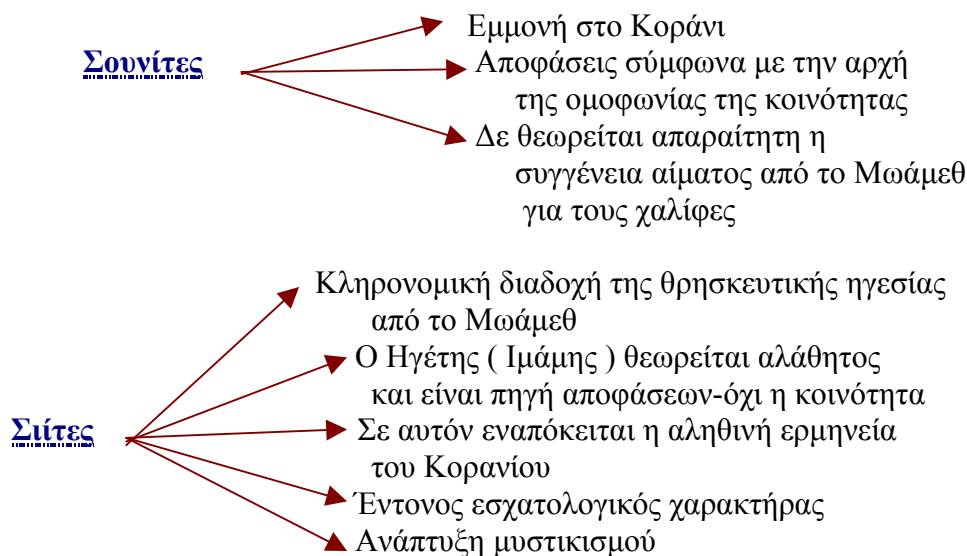
Μετά το θάνατο του προφήτη, μέσα σε διάστημα 30 ετών, οι Άραβες κατέκτησαν τη Συρία, Παλαιστίνη, Ιράκ, Αίγυπτο, Λιβύη, Περσία και την περιοχή δυτικά της Κασπίας. Γρήγορα το Ισλάμ εξαπλώθηκε στη Μ. Ασία, τον 11^ο αι. κατέκτησαν την Ινδία. Δυτικά φτάνει στην Ισπανία και το 14^ο αι. εξαπλώθηκε στα Βαλκάνια.

➤ **B) Το πρόβλημα διαδοχής του Μωάμεθ. Σίιτες - Σουνίτες**

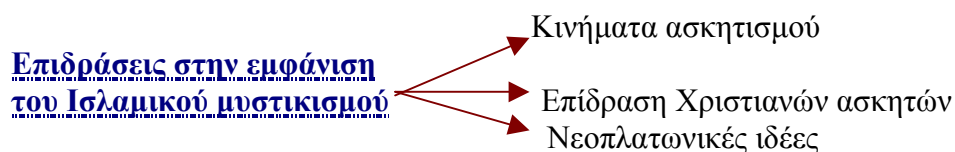
Μετά τη δολοφονία του 3^{ου} Χαλίφη Οθμάν και τη διαδοχή του από τον Αλή έχουμε διάσπαση του Ισλάμ

Γ) Χαρακτηριστικά των Σουνιτών και των Σιιτών

Δ) : « Ο Μυστικισμός στο Ισλάμ »

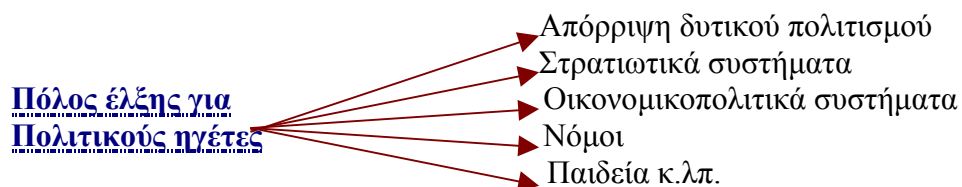

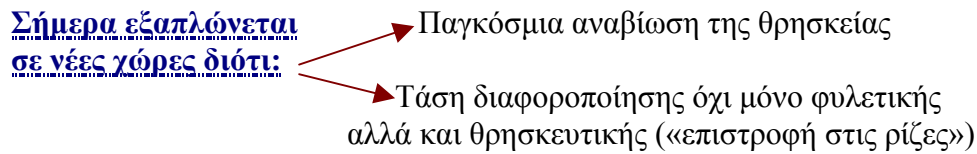
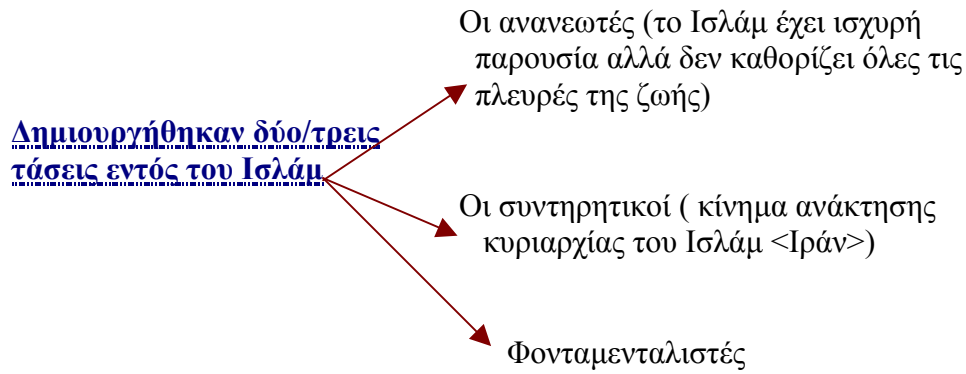
Ο Μυστικισμός δε βρήκε εύκολα θέση μέσα στην προφητική θρησκεία του Ισλάμ (ένταση στις σχέσεις παραδοσιακού Ισλάμ και μυστικισμού).

Σκοπός του Σουφισμού → η ένωση με το Θεό μέσω της εκμηδένισης του *Εγώ*. Οργάνωση σε μυστικές κοινότητες ή τάξεις όπως οι Δερβίσηδες .

« *Ντικρ* » → τεχνική ένωσης με το Θεό (διαλογισμός πάνω στο όνομα του Θεού, στροβιλισμός των Δερβίσηδων γύρω από τον εαυτό τους με τη συνοδεία μουσικής).

Ε) το Ισλάμ σήμερα

- Στόχοι του μαθήματος

ΣΚΟΠΟΙ

Οι επιμορφούμενοι/μαθητές θα πρέπει:

- Να πληροφορηθούν έγκυρα για τα κυριότερα θρησκευόμενα.
- Να τα συγκρίνουν στοιχειωδώς με το Χριστιανισμό, να επισημάνουν σε αυτά αναζητήσεις και απαντήσεις ζωής, να εκτιμήσουν το βαθμό και τα όρια της επάρκειάς τους ή μη, και να μάθουν να σέβονται τις θρησκευτικές δοξασίες των άλλων.
- Να κατανοήσουν ότι η θρησκεία είναι παράγοντας που συντελεί στην ανάπτυξη του πολιτισμού και της πνευματικής ζωής.
- Αντιληφθούν την ύπαρξη διαφορετικών εκφράσεων της θρησκευτικότητας.
- Να καλλιεργήσουν πνεύμα έμπρακτης αλληλεγγύης, ειρήνης και δικαιοσύνης, σεβασμού της θρησκευτικής ιδιαιτερότητας και συνύπαρξης με το διαφορετικό.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι επιμορφούμενοι/μαθητές θα πρέπει:

- Να γνωρίσουν το Ισλάμ (τη διδασκαλία του και την καθημερινότητα μέσα στην οποία αυτή η θρησκεία βιώνεται ως πραγματικότητα).
- Να αντιληφθούν τα ουσιαστικά της λατρείας του Ισλάμ.
- Να γνωρίσουν τη διαφοροποίηση του Ισλάμ σε σουννιτικό και σιιτικό και τα βασικά χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα.
- Να κατανοήσουν το μυστικισμό στο Ισλάμ και την κατάσταση του Ισλάμ σήμερα.
- Να εκτιμήσουν τη συμβολή της συγκεκριμένης θρησκείας στην εξέλιξη του ανθρωπίνου πολιτισμού.

• Καταγραφή μεθοδολογίας

ΜΕΘΟΔΟΣ: τυπική σταδιακή (όπως περιγράφεται στη συνέχεια), χρήση Νέων Τεχνολογιών.

A. Παρώθηση του μαθητή (κέντρισμα ενδιαφέροντος με παραδείγματα από την τρέχουσα πραγματικότητα).

B. Ενημέρωση του μαθητή για τους στόχους διδασκαλίας.

Γ. Εξακρίβωση και ανάκληση στη μνήμη του μαθητή προηγούμενων γνωστικών στοιχείων.

Δ. Παρουσίαση του νέου μορφωτικού αγαθού.

E. Καθοδήγηση της σκέψης του μαθητή.

ΣΤ. Εκτέλεση-άσκηση.

Z. Επανατροφοδότηση.

H. Αξιολόγηση.

ΠΟΡΕΙΑ: Το μοντέλο διδασκαλίας που προτείνεται είναι συνερευνητικό. Ο εκπαιδευτικός είναι συνοδοιπόρος και συμπαραστάτης στη μαθησιακή πορεία του μαθητή. Στη διδακτική αυτή προσέγγιση υπογραμμίζεται η σημασία της ψυχολογικής οργάνωσης της μάθησης.

ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: φωτοτυπημένο σχέδιο μαθήματος, προβολή διαφανειών.

• Εκπαιδευτικό υλικό

-Σχεδιάγραμμα διδασκαλίας

-Σχέδιο μαθήματος

-Άρθρα από περιοδικά

-CD που θα περιέχει τη διδασκαλία της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας

-Συνοδευτικό έντυπο υλικό (βοήθεια) για τον εκπαιδευτικό

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να:

- επεξεργάζονται πηγές και κείμενα
- χρησιμοποιούν σωστά τους θρησκευτικούς όρους στην πραγμάτευση θεμάτων
- αναγνωρίζουν μέσα στις πολιτιστικές εκδηλώσεις: εμπειρίες, ζητήματα, έννοιες, ιδέες
- συσχετίζουν όσα μαθαίνουν με τις καθημερινές τους εμπειρίες
- ελέγχουν με νηφαλιότητα και ορθότητα την επάρκεια των απόψεών τους
- τροποποιούν τις απόψεις τους και να υπερβαίνουν στερεότυπα
- συζητούν με επιχειρήματα και να κατανοούν το συνομιλητή τους
- συσχετίζουν τις γνώσεις που απέκτησαν με τα γνωστικά αντικείμενα των υπολοίπων μαθημάτων
- αξιοποιούν κατάλληλα το μαθησιακό αγαθό

Με βάση τις αρχές αυτές διαμορφώνεται ο τρόπος αξιολόγησης (τεστ, εργασίες, σχέδιο εργασίας).

• **Ενδεικτική βιβλιογραφία**

Οι επιμορφούμενοι μπορούν να μελετήσουν τη βιβλιογραφία ξεκινώντας από τα εγχειρίδια που αφορούν τη γενική διδακτική και στη συνέχεια να ασχοληθούν με ειδικότερες μελέτες.

- Βασιλόπουλος Χρήστος, Θρησκευτική αγωγή και αυτονομία του παιδιού, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1996.
- Γιαννής Ευστάθιος, «Εικών παιδαγωγούσα». Η παιδαγωγική διάσταση της ορθόδοξης εικονογραφίας και η αξιοποίηση της εικόνας στο μάθημα των Θρησκευτικών, διδ. Διατριβή, Φλώρινα 1996.
- Γιοκαρίνης Κωνσταντίνος, Η διδακτική και Παιδαγωγική του Ιησού υπό το φως της σύγχρονης Ψυχολογικής, εκδ. Άρτος Ζωής, Αθήνα 1998.
- Δεληκωσταντής Κωνσταντίνος, Απορίες της σχολικής θρησκευτικής αγωγής στην καμπή της χιλιετίας, στο έργο: Σ. Φωτίου (επιμ.), Ιησούς Χριστός η του κόσμου ζωή, Κέντρο Μελετών Ι.Μ. Κύκκου, Λευκωσία 2000, 411-430.
- » , Σχολική θρησκευτική αγωγή και κριτική θρησκευτικότητα, στο έργο: Σταύρος Φωτίου (επιμ.), Αγωγή ελευθερίας, 65-91.
- » , Οι «τρεις κουλτούρες» του σύγχρονου εκπαιδευτικού, *Μακεδόν*, τεύχ. 4, Χειμώνας 1997-1998, 21-29.
- » , Μεταμοντέρνα Παιδαγωγική;, στο έργο: Παιδαγωγική και Εκπαίδευση. Τιμητικός τόμος για τα 65χρονα του καθηγητή Δ. Ξωχέλλη, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2001, 207-218.
- Δερβίσης Στέργιος, Η δημιουργική σκέψη και η δημιουργική διδακτική διαδικασία, Θεσσαλονίκη, χ. χρ.
- Κακαβούλης Αλέξανδρος, Ηθική ανάπτυξη και αγωγή, Αθήνα 1994.
- Καλαϊτζίδης Παντελής, Τα θρησκευτικά ως μάθημα πολιτισμού, *Σύναξη*, τεύχ. 74 (Απρ.-Ιούν. 2000), 69-83.
- Κογκούλης Ιωάννης, Διδακτική των Θρησκευτικών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2003.
- Κανάκης Ιωάννης, Διδακασία και μάθηση με σύγχρονα μέσα επικοινωνίας, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1999.
- Λάμπας Δημήτριος, Ο διάλογος και το μάθημα των Θρησκευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2000.
- Μάθημα των Θρησκευτικών: Αίτημα παιδείας ή συντεχνίας;, *Σύναξη*, τεύχ. 66 (Ιαν. –Μάρτ. 1998)
- Ματσαγούρας Ηλίας, Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2002.
- Ματσούκας Νικόλαος, Το μάθημα των Θρησκευτικών, *Καθ'όδον* (Δεκέμβριος 2001), τεύχος 17, 5-56.
- Νημά Ελένη/ Καψάλης Αχιλλέας, Σύγχρονη Διδακτική, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2002.
- Νίκας Αθανάσιος, Διδακτική του θρησκευτικού μαθήματος. Θεωρία και πράξη, εκδ. Βιβλιογονία, Αθήνα 1992.
- Ξωχέλλης Παναγιώτης, Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1993.
- Περσελής Εμμανουήλ, Χριστιανική αγωγή και σύγχρονος κόσμος. Θέματα θεωρίας και πράξης της χριστιανικής αγωγής, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1994.

- » , Σχολική θρησκευτική αγωγή. Μελετήματα, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1998.
- » , Θεωρίες θρησκευτικής ανάπτυξης και αγωγής. Erik H. Erikson & Jean Piaget, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2000.
- Πυργιωτάκης Ιωάννης, Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.
- Ράπτης Αριστοτέλης/ Ράπτη Αθανασία, Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορικής, 2 τόμοι, Αθήνα 2001.
- Τσαγκαρλή-Διαμάντη Ευαγγελία, Σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα και μοντέλα διδασκαλίας, τεύχη Α & Β, εκδ. Λύχνος, Αθήνα 2003 & 2005.
- Φωτίου Σταύρος (επιμ.), Αγωγή Ελευθερίας. Η πρόταση της Ορθόδοξης Αγωγής στον σύγχρονο κόσμο, εκδ. αρμός, Αθήνα 1996.
- Χρυσαφίδης Κώστας, Βιωματική – Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Εισαγωγή της Μεθόδου Project στο Σχολείο, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2002.